

RAPORT ZE SPACERU Z PRZEWODNIKIEM – 16.11.2019 R.

REALIZACJA PROGRAMU PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ I DZIAŁAŃ AKTYWIZACYJNYCH Z ELEMENTAMI
EDUKACYJNYMI – ZADANIE IV - WEEKENDOWE SPACERY Z PRZEWODNIKIEM

WEEKENDOWY SPACER Z PRZEWODNIKIEM – 16.11.2019 R.

Głównym zamierzeniem organizacji spacerów z przewodnikiem jest przedstawienie uczestnikom historii miasta, jego unikalnych cech, a także promowanie idei rewitalizacji oraz prowadzonych działań rewitalizacyjnych i partycypacyjnych. Spacerują mają charakter otwarty – każdy chętny może wziąć w nich udział.

Szósty spacer z przewodnikiem został zorganizowany w sobotę 16 listopada 2019 roku. Podczas spaceru uczestnicy wraz z przewodnikiem przemierzali ślady żyrdowskich Żydów.

1. PODSUMOWANIE PRZEPROWADZONYCH DZIAŁAŃ INFORMACYJNO-PROMOCYJNYCH

Organizatorzy spotkania starali się dotrzeć z informacją o wydarzeniu do jak najszerszego grona odbiorców i zachęcić ich do przybycia na spotkanie. W tym celu przeprowadzono wielokanałową akcję informacyjną.

W 30 miejscach w Żyrdowie rozwieszono plakaty w formacie B1. Były to miejsca, w których są największe szanse na to, że mieszkańcy zapoznają się z zaproszeniem (m.in. przedszkola oraz szkoły), a także miejsca, w których umieszczane są informacje o wszelkich aktualnych wydarzeniach, spotkaniach oraz imprezach.

Dotarcie do interesariuszy było również możliwe poprzez portal społecznościowy Facebook. Informacja o wydarzeniu została opublikowana przez fanpage Miasta Żyrdowa oraz fanpage **Rewitalizujemy Żyrdów**. Posty te zostały udostępnione również przez lokalne media oraz osoby prywatne.

W efekcie przeprowadzonych działań informacyjno-promocyjnych na spacer przybyły 42 osoby. Byli to mieszkańcy miasta. Dodatkowo w spacerze udział wzięli przedstawiciele Urzędu Miasta oraz osoba biorąca udział w projekcie Liderzy forum Dialogu, zaangażowana w promowanie edukacji w dziedzinie historii i kultury żydowskiej oraz w walkę z antysemityzmem. Lista obecności

znajduje się w załączniku nr 1.

2. PODSUMOWANIE PRZEBIEGU SPACERU

TYTUŁ/TEMAT spotkania	Spacer z przewodnikiem – Śladami żyrdowskich Żydów
W ramach zadania	Realizacja programu partycypacji społecznej i działań aktywizacyjnych z elementami edukacyjnymi
Data spotkania	16 listopada 2019 r. g. 13.00 – 15.00
Miejsce spotkania	Żyrdów, ul. 1 Maja 40 (przed CH Dekada)
Uczestnicy	Interesariusze procesu – mieszkańcy Miasta Żyrdowa i inne osoby zainteresowane procesem rewitalizacji, które odpowiedziały na otwarte zaproszenie dotyczące spaceru
Przewodnik	P. Marta Grzywacz, dziennikarz, przewodnik po Warszawie

Przebieg spaceru:

Czas	Temat
13.00	Rozpoczęcie spaceru i przywitanie uczestników: <ul style="list-style-type: none"> – Sporządzenie listy obecności – Przedstawienie się przewodnika
13.15-14.50	Spacer „Śladami żyrdowskich Żydów”: <ol style="list-style-type: none"> 1. ul. 1 Maja – Dekada; 2. ul. 1 Maja 22; 3. ul. 1 Maja 16; 4. ul. 1 Maja 2/róg POW; 5. ul. Romualda Mielczarskiego 6; ulica Dekerta 15 (na tyłach Mielczarskiego); 6. ul. Romualda Mielczarskiego 10 – parking; 7. ul. Borucha Szulmana 3, róg Narutowicza i Łubieńskiego; 8. ul. Borucha Szulmana (na tyłach Dekady); 9. ul. Okrzei 6; 10. ul. Mireckiego 56; 11. ul. Stefana Okrzei – pomiędzy Al. Partyzantów a Łukasińskiego; 12. Henryka Sienkiewicza, róg Łubieńskiego (na tyłach Sądu Rej.); 13. ul. Henryka Sienkiewicza; 14. Dworzec PKP.
14.50-15.00	Podsumowanie i zakończenie spaceru

Trasa spaceru obejmowała ważne przestrzenie i obiekty, które znajdują się na terenie obszaru rewitalizacji. Pierwszym punktem spaceru była ulica 1 Maja 40 (obecnie CH Dekada). Pani przewodnik opowiedziała w tym miejscu o sklepach, zakładach szewskich oraz krawieckich prowadzonych przez Żydów w okolicy, a także wyjaśniła w jaki sposób Żydzi stali się prekursorami recyklingu.

Następnie uczestnicy wydarzenia udali się w kierunku ulicy 1 Maja 22, gdzie została przedstawiona historia społeczności żydowskiej w latach międzywojennych oraz historii bogatych Żydów i ich pomocy kierowanej w stronę biednych.

Kontynuując spacer ulicą 1 Maja, grupa dotarła do miejsca (ul. 1 Maja 16), w którym kiedyś mieściły się drewniane czynszówki, stoiska z owocami oraz dwa zakłady fotograficzne – zakład Braci Prздеckich oraz pracownia Lewitasa w „przechodniaku”. Następnie spacerowicze dotarli do rogu ulicy 1 Maja z ulicą Polskiej Organizacji Wojskowej. Ulice te są granicami dawnej dzielnicy żydowskiej. W tym miejscu poruszono wiele interesujących kwestii, które skupiały się przede wszystkim na podejmowanych pracach przez ludność żydowską.

Następnie grupa skierowała się na ulicę Romualda Mielczarskiego 6 (dawniej ulica Ogrodowa), gdzie pani przewodnik przedstawiła historię tzw. Banku Żydowskiego, czyli Towarzystwa Oszczędnościowo-Pożyczkowego, które dawniej miało tam swoją siedzibę. Na tyłach ulicy Mielczarskiego – na ulicy Dekerta 15 – została przedstawiona postać imiennika ulicy, Jana Dekerta. Kolejnymi punktami odwiedzonymi na dawnej ulicy Ogrodowej był Dom Spółkowy (ul. Mielczarskiego 10), młyn parowy Witta, który przetrwał wojnę i domy czynszowe.

Z tego miejsca uczestnicy wyruszyli w kierunku skrzyżowania ulic Narutowicza i Łubieńskiego. Na tej stacji spaceru przewodniczka przywołała postać Andrzeja Chodaka, który specjalizował się głównie w budownictwie obiektów sakralnych. Pod jego nadzorem wzniesiono wiele budynków, m.in. szpital, kantor, przytułek oraz szkołę.

Spacer kontynuowany ulicą B. Szulmana nakazywał przybliżenie uczestnikom jego postaci. W okresie międzywojennym był symbolem polskich i żydowskich socjalistów walczących o wolność Polski.

Dawniej ulica B. Szulmana nosiła nazwę ul. Wąskiej i to właśnie na niej po 1875 roku wzniesiono Synagogę. Do dnia dzisiejszego nie zachowały się fragmenty tego budynku – został on całkowicie rozebrany w 1960 roku. Mieszkańcy podczas spaceru zwrócili uwagę na to, że warto by pamięć o istnieniu Synagogi została utrwalona poprzez umieszczenie tam tablicy upamiętniającej.

W dalszych częściach spaceru uczestnicy poznali m.in. historię pierwszej biblioteki żydowskiej, siedziby Judenratu, nowych szkół żydowskich oraz gett ławkowych, a także getta żydowskiego utworzonego przez Niemców w 1940 roku w rejonie ulic Okrzei, Mireckiego i 1 Maja.

Przybliżona została także postać Abrahama Dorembusa oraz jego elektrowni, a także historia miłosna syna Abrahama, Yankiela Dorembusa.

Ulicą, którą spacerowicze udali się do ostatniego punktu - przy Dworcu PKP, była ulica Sienkiewicza. To nią prowadzano żyrdowskich Żydów do pociągów wywożących ich do obozów zagłady podczas likwidacji getta. Poza tą historią została zarysowana ogólna sytuacja Żydów w czasie I wojny światowej, lat międzywojennych oraz podczas II wojny światowej. Uczestnicy poznali także historię Zalmana Friedricha i jego córki Elżuni oraz Józefa Dorembusa.

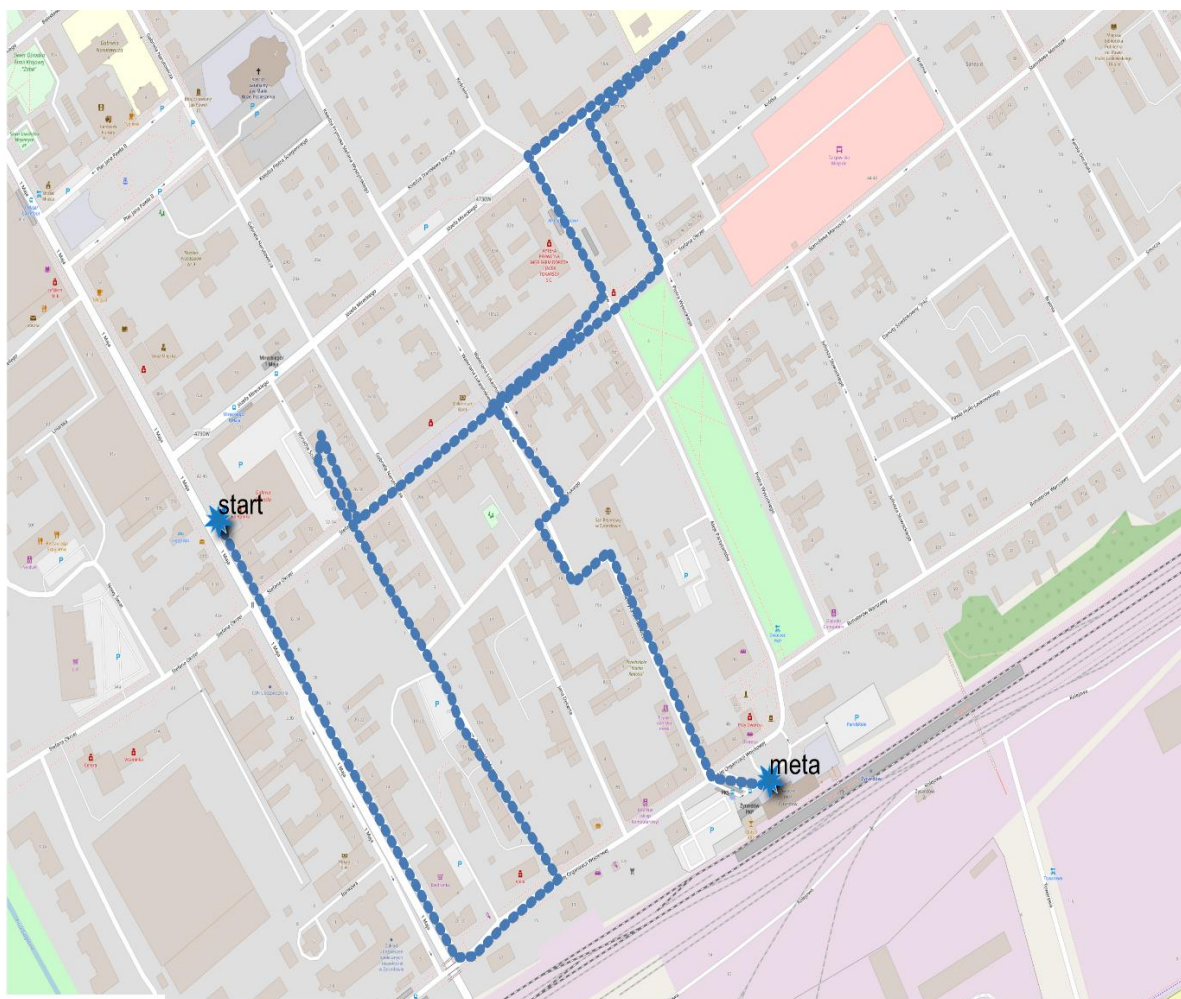
Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Spacer cieszył się dużym zainteresowaniem wśród uczestników, którzy aktywnie brali w nim udział. Dopytywali o szczegóły, a także dzielili się swoją wiedzą bądź też wykonaną pracą w tym zakresie. Ci, którzy posiadali przy sobie archiwalne zdjęcia Żyrardowa, chętnie pokazywali je innym (m.in. archiwalne zdjęcie zburzonej Synagogi). To był ostatni spacer z serii weekendowych spacerów z przewodnikiem. Mieszkańcy oznajmili, że temat – zaproponowany na jednym z poprzednich spacerów – bardzo im się podobał i chętnie wzięliby udział w innych wydarzeniach tego typu.

Mapa 1. Spacer z przewodnikiem "Śladami żyrdowskich Żydów", 16.11.2019 r.

●● trasa spaceru

DOKUMENTACJA ZDJĘCIOWA

Zdjęcie 1. Spacer z przewodnikiem

Źródło: zdjęcie własne, wykonano 16.11.2019 r.

Zdjęcie 2. Spacer z przewodnikiem

Źródło: zdjęcie własne, wykonano 16.11.2019 r.

Zdjęcie 3. Spacer z przewodnikiem

Źródło: zdjęcie własne, wykonano 16.11.2019 r.

Zdjęcie 4. Spacer z przewodnikiem

Źródło: zdjęcie własne, wykonane 16.11.2019 r.

Zdjęcie 5. Spacer z przewodnikiem

Źródło: zdjęcie własne, wykonano 16.11.2019 r.

Zdjęcie 6. Spacer z przewodnikiem

Źródło: zdjęcie własne, wykonano 16.11.2019 r.

Zdjęcie 7. Spacer z przewodnikiem

Źródło: zdjęcie własne, wykonano 16.11.2019 r.